

Vasektomi er trygt

Vasektomi øker ikke risikoen for prostatakrefte, viser en ny studie.

Studien, som nylig er publisert i *JAMA* (1) er gjennomført i New Zealand, som har verdens høyeste prevalens av vasektomi. 923 pasienter med nydiagnostisert prostatakrefte (alder 40–74 år) ble identifisert gjennom Krefteregisteret, og 1 224 aldersmatchede kontrollpersoner ble tilfeldig trukket ut fra folkeregisteret. Pasienter og kontrollpersoner ble intervjuet per telefon. Det var ingen sammenheng mellom prostatakrefte og vasektomi (relativ risiko 0,92; 95 % KI 0,75–1,14) eller tid etter utført vasektomi (relativ risiko 0,92; KI 0,68–1,23 for \$ 25 år etter utført vasektomi). Justering for sosial klasse, geografisk region, religiøs tilhørighet eller familieanamnese på prostatakrefte endret ikke disse risikoberegningene.

– Enkelte epidemiologiske studier har antydnet en økt risiko for prostatakrefte mer enn ti år etter vasektomi, sier Truls Erik Bjerklund Johansen ved Sykehuset Telemark og professor ved Universitetet i Tromsø. – Denne studien viser ingen økt risiko for prosta-

takrefte selv mer enn 25 år etter utført vasektomi, og denne gruppen utgjorde hele 38 % av mennene som hadde fått utført inngrepet. Konklusjonen samsvarer med flere andre studier, sier han.

– Vasektomi er et enkelt inngrep som gir høy grad av sikkerhet med hensyn til prevensjon, og som gir få komplikasjoner, sier Johansen. Vasektomi er derfor et meget aktuelt alternativ for dem som ønsker sikker og trygg prevensjon.

– Petter Jensen Gjersvik, *Tidsskriftet*

Litteratur

1. Cox B, Sneyd MJ, Paul C, Delahunt B, Skegg DCG. Vasectomy and risk of prostate cancer. *JAMA* 2002; 287: 3110–5.

Ill: Store Medisinske Leksikon, Kunnskapsforlaget

Stress og utbrenthet hos leger

Sammenhengen mellom stress og utbrenthet hos leger er analysert i en ny engelsk studie.

Den longitudinelle studien omfattet et representativt utvalg av 331 britiske leger. Legene besvarte spørreskjema i 1997 og i 2000. Formålet var å finne årsakssammenhengen mellom stress og utbrenthet. Utbrenthetsskalaen måler tre komponenter: emosjonell utmattelse, emosjonell distansering (en form for empatisvikt) og opplevelse av redusert personlig ytelse i jobben.

Studien påviste flere sammenhenger. Høyt stressnivå forårsaket emosjonell utmattelse. Forholdet var også omvendt: Høye nivåer av emosjonell utmattelse forårsaket stress. Også høye nivåer av personlig ytelse økte stresset, mens emosjonell distansering reduserte stressnivåene. Forfatterne mener at det viktigste tiltaket for å minske faren for utbrenthet, er å redusere emosjonell utmattelse, for eksempel ved å arbeide mindre.

– Undersøkelsen er interessant først og fremst fordi det er en av meget få longitudinelle undersøkelser av utbrenthet. I motset-

ning til de tallrike tverrsnittundersøkelsene på området tillater den slutninger om årsaker. Studien viser hvordan stress og emosjonell utmattelse betinger hverandre gjensidig i en slags ond sirkel som må brytes dersom legen over tid skal kunne yte og utvikle seg til beste for pasientene, sier overlege Erik Falkum ved Vinderen distriktpsikiatriske senter i Oslo.

– Artikkelen beskriver også hvordan kynisme eller emosjonell distansering hos legen ser ut til å beskytte mot opplevelse av stress. Det er tankevekkende fordi legens kynisme oftest utelukkende beskrives som et problem, noe den åpenbart også kan være i relasjonen til pasienten. Men samtidig ser den altså ut til å beskytte legen. Kommende undersøkelser bør gå videre på dette punktet og samtidig inkludere adekvate mål for sårbarhet og mestring, sier Falkum.

– Erlend Hem, *Tidsskriftet*

Litteratur

1. McManus IC, Winder BC, Gordon D. The causal links between stress and burnout in a longitudinal study of UK doctors. *Lancet* 2002; 359: 2089–90.

Huntingtons sykdom

Huntingtons sykdom nedarves autosomt dominant, og karakteriseres av progressiv motorisk og kognitiv svikt (*Science* 2002; 296: 2238–43). Genet som koder for proteinet huntingtin har en mutasjon som medfører forlengede CAG-repetisjoner. Det er ikke klart hvordan den påfølgende defekten i huntingtin, økt mengde glutamin, fører til Huntingtons sykdom. Nye forskningsresultater kan tyde på at mutert huntingtin forhindrer transkripsjonen av DNA til budbringer-RNA i hjernens nerveceller. Påvirkningen skjer gjennom transkripsjonsaktivatoren Sp1. Forfatterne kunne blant annet vise at mutert huntingtin hindrer binding av Sp1 til DNA i hjernevev fra pasienter med presymptomatisk Huntingtons sykdom.

Antioksidanter og Alzheimer

En prospektiv studie fra Nederland viser at personer med et høyt inntak av E- og C-vitaminer har nedsatt risiko for å utvikle Alzheimers sykdom (*JAMA* 2002; 287: 3223–9). 5 395 personer over 55 år ble observert i seks år, med jevnlig kontroll av mental helse. 197 utviklet demens. Etter å ha justert for en rekke faktorer, var relativ risiko for Alzheimers sykdom hos dem med høyt inntak av C- og E-vitamin 0,82 (95 % KI 0,68–0,99 for vitamin C og 0,66–1,00 for vitamin E). Effekten var størst hos røykere.

Medisinstuderer blir

mer selvcentrerte med årene

Ved flere universiteter i USA har forskere intervjuet studenter ved første, tredje og fjerde studieår (*Med Educ* 2002; 36: 568–74). Studentene som var kommet lengst, var i større grad sykdoms- eller legeorienterte, og hadde en mer paternalistisk tilnærming til pasientene, enn de som nettopp hadde begynt. Blant fjerdeårsstudentene var kvinnene signifikant mer pasientorienterte enn sine mannlige kolleger.

Udiagnostisert diabetes hos

infarktpasienter

Pasienter med diabetes mellitus har større risiko for å dø etter gjennomgått hjerteinfarkt enn pasienter med normal glukosetoleranse (*Lancet* 2002; 359: 2140–4). Ved to sykehus i Sverige gjennomgikk 181 pasienter uten tidligere diagnostisert diabetes sukkerbelastningstest både under innleggelsen og tre måneder senere. Hele én av tre hadde nedsatt glukosetoleranse, og en firedel fylte kriteriene for diabetes. Dette gjaldt også ved den siste undersøkelsen. Forfatterne hevder at det er grunnlag for å teste alle pasienter med hjerteinfarkt for diabetes mellitus.

– Ragnhild Ørstavik, *Tidsskriftet*